

ВИКОРИСТАННЯ МЕТОДУ АНКЕТНОГО ОПИТУВАННЯ ДЛЯ МОНІТОРИНГУ ЯКОСТІ ОСВІТНЬОЇ ДІЯЛЬНОСТІ ЗАКЛАДІВ ФАХОВОЇ ПЕРЕДВИЩОЇ ОСВІТИ

Стаття 1 Закону України «Про фахову передвищу освіту» визначає, що якість фахової передвищої освіти – це відповідність умов освітньої діяльності та результатів навчання вимогам законодавства та стандартам фахової передвищої освіти, професійним та/або міжнародним стандартам (за наявності), а також потребам заінтересованих сторін і суспільства, яка забезпечується шляхом здійснення процедур внутрішнього та зовнішнього забезпечення якості освіти.

Серед ключових елементів внутрішньої системи забезпечення якості фахової передвищої освіти, Закон називає, окрім усього, і забезпечення збирання, аналізу і використання відповідної інформації для ефективного управління освітньо-професійними програмами та іншою діяльністю закладу.

Сьогодні, для проведення внутрішнього моніторингу якості освітньої діяльності і якості освіти, навчальні заклади можуть використовувати різноманітні методи збору інформації, проте найбільш поширеним, дієвим та універсальним є метод опитування.

Опитування – це метод збирання інформації, який полягає у з'ясуванні позиції учасників освітнього процесу та/або отримання від них інформації довідкового характеру, стосовно окремих питань організації освітнього процесу та/або життєдіяльності закладу освіти в цілому. Використання методу опитування дозволяє одержати дані про суб'єктивні сприйняття учасників освітнього процесу (студентів, викладачів, батьків), їх нахили, думки, мотиви, а також виявити рівень задоволеності респондентів щодо питань, які досліджуються.

Методи опитування поділяються на інтерв'ю та анкетне опитування.

Інтерв'ю – це бесіда, що проводиться прямо, в ході особистої зустрічі з учасником опитування, або опосередковано (по телефону, через соціальні месенджери, електронне листування). Проте збір та узагальнення великого обсягу інформації, отриманого методом інтерв'ю, вимагає великих затрат часу, не завжди респонденти розкривають свою справжню думку, через страх, що інформація буде розголошена, викличе осуд, спричинить адміністративний тиск, тощо. Усунути такі недоліки дозволяє метод анкетного опитування.

Анкетне опитування – це метод отримання інформації від учасників освітнього процесу шляхом їх письмового опитування через систему попередньо підготовлених запитань (анкет).

Анкетне опитування може бути очним, при якому особа, яка здійснює збір інформації, роздає анкети і є присутньою при їх заповненні, та заочним, коли надходження анкет респондентам, збір і аналіз, отриманої від них інформації, проходить дистанційно, через мережу Інтернет.

Широкі можливості для проведення заочного опитування дають можливості додатків Google Forms, Microsoft Forms, опитування через соціальні мережі, групові чати в соціальних месенджерах, тощо).

Використання методу анкетного опитування в ході моніторингу якості освітньої діяльності закладами фахової передвищої освіти має цілий ряд суттєвих переваг. А саме:

- це порівняно швидкий і доступний метод збору інформації, який займає відносно мало часу;
- можливість одночасного охоплення великої кількості респондентів;
- можливість одночасного отримання інформацію щодо різних сфер діяльності закладу освіти;
- можливість проведення аналогічних досліджень повторно, через певний проміжок часу.

Для того, щоб анкетне опитування дало максимальний ефект, тобто допомогло зібрати всебічну інформацію стосовно об'єкту, що досліджується, велика увага має бути приділена складанню анкети.

В анкетах можна використовувати два види запитань: відкритого і закритого типу.

Відкриті запитання анкети дають для опитуваного повну свободу у формулюванні відповіді на поставлене запитання.

Наприклад, в анкету для опитування студентів випускних курсів з метою оцінки якості освітнього процесу можна включити такі запитання:

- Які навчальні дисципліни слід включити в освітню програму підготовки фахівців за обраною Вами спеціальністю?

- Вивчення яких навчальних дисциплін, за обраною спеціальністю, Вам сподобалося найбільше?

- Навчальна практика з якої дисципліни була для Вас найбільш корисною та чому? та інші.

Готуючи запитання відкритого типу, слід пам'ятати, що їх аналіз і оцінка вимагає більше часу, думки можуть різнитися кардинально, однозначно інтерпретувати відповіді дуже важко, а тому при розробці таких питань в анкетах слід зважати на аудиторію, яка буде охоплена, та мету дослідження.

Запитання закритого типу надають можливість обрати один або декілька альтернативних варіантів відповідей на поставлене запитання. Наведемо приклади запитань закритого типу та відповідей на них, які можна використати для моніторингу якості освітньої діяльності:

1. Запитання, варіанти відповідей на які вимагають зазначення однозначної позиції:

Чи відкрита адміністрація Вашого закладу освіти до спілкування?

☐	Так
☐	Переважно так
☐	Переважно ні
☐	Ні

Чи використовували Ваші викладачі сучасні педагогічні методи навчання (майстер-класи, навчальні дискусії, тренінги, ділові ігри та ін.)?

☐	Так
☐	Інколи
☐	Ніколи

2. Запитання, відповідаючи на які, респонденти можуть обрати лише один варіант відповіді, який найкраще розкриває їх точку зору на поставлене запитання:

Для підготовки до семінарських і практичних занять Ви, як правило:

☐	Читаєте тільки обов'язкову літературу
☐	Читаєте обов'язкову і додаткову літературу, рекомендовану викладачем
☐	Прагнете вивчити самостійно підібрану літературу з теми вивчення
☐	Обмежуєтеся конспектом лекцій або підручником
☐	Нічого не читаєте

Чи проводили з Вами бесіди про дотримання принципів академічної доброчесності?

☐	Так, регулярно проводили
☐	Проводили, проте нерегулярно
☐	Проводили один раз, на початку навчання в коледжі
☐	Ніколи не проводили
☐	Я навіть не знаю, що це

3. Запитання, на які можна обрати декілька альтернативних відповідей:

Яких джерел Ви отримували найбільше інформації про діяльність коледжу, події, які в ньому відбуваються, заходи, які плануються проводитися?

☐	Від старости групи
☐	Від куратора групи
☐	З офіційного сайту навчального закладу
☐	Із офіційних груп коледжу в соціальних мережах
☐	Від одногрупників та викладачів
☐	З інформаційних стендів
☐	Від завідувачів відділень

Чи зустрічалися Ви з ситуаціями, коли викладачі, співробітники закладу освіти:

☐	Критикували Ваші думки, вислови, які не стосувалися безпосередньо навчання
☐	Робили зауваження щодо Вашого зовнішнього вигляду
☐	Проявляли нетерпимість щодо Вашої етнічної приналежності
☐	Проявляли нетерпимість щодо Вашого віросповідання
☐	Критикували Ваші політичні погляди
☐	Критикували Ваші уподобання в культурі і мистецтві
☐	Робили зауваження щодо поведінки на заняттях
☐	Критикували Ваші захоплення, хобі, проведення вільного часу
☐	На щастя, жодна ситуація, з описаних вище, зі мною не траплялася

4. Запитання в яких респонденти мають надати оцінку об'єкту дослідження, з використанням шкали значущості:

Чи задоволені Ви рівнем отриманих знань та умінь, отриманих у навчальному закладі? Оцініть, будь ласка, якість отриманої освіти за десятибальною шкалою (1-10), де: «1» – незадовільно, «10» – відмінно.

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	
--	---------------------	--

Оцініть за 10-ти бальною шкалою рівень нижче означених рис у Ваших викладачів

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10
---	---	---	---	---	---	---	---	---	----

Професіоналізм, знання свого предмета	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	
--	---------------------	--

Повага до студентів	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	
---------------------	---------------------	--

Вимогливість	○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○ ○	
--------------	---------------------	--

Готуючи анкети, для здійснення процедури моніторингу внутрішньої системи забезпечення якості освітньої діяльності та освітнього процесу, слід пам'ятати, що:

1. Анкетування має проходити анонімно.
2. Запитання анкети повинні враховувати індивідуально-психологічні особливості респондентів.
3. У вступній частині анкети має бути обов'язково зазначена основна мета дослідження та підкреслена важливість і цінність відповідей кожного респондента.

4. Запитання анкети мають бути чіткими, лаконічними та зрозумілими учасникам опитування.

5. Запитання не повинні містити подвійного заперечення.

6. Має бути дотримана логічна послідовність поставлених запитань. Вони повинні чітко відповідати темі та завданням дослідження.

Інформація, зібрана в процесі анкетування, має бути всебічно проаналізована та презентована на засіданнях педагогічної ради, циклових комісій, на адміністративних нарадах, а її результати обов'язково враховані при плануванні діяльності закладу освіти на наступний навчальний рік, або одразу впроваджені в практику освітньої діяльності.

Отже, систематичне використання методу анкетного опитування для збору, аналізу і використання інформації в ході моніторингу внутрішньої системи забезпечення якості фахової передвищої освіти і діяльності закладу фахової передвищої освіти в цілому, дасть змогу підвищити якість освітніх послуг, постійно оновлювати освітнє середовище, діяти в інтересах усіх учасників освітнього процесу, створити умови для поєднання освіти з виробництвом з метою підготовки конкурентоспроможних фахівців для забезпечення потреб суспільства, ринку праці та держави.